

Høringssvar – Utredning barnehagestruktur Grimstad kommune 2025

Til Grimstad kommune
v/ politisk og administrativ ledelse

Fra: Private Barnehagers Landsforbund (PBL), lokallag Grimstad

Dato: 21.11.2025

Etter medlemsmøte 19.11.2025 bestemte vi oss for å komme med et felles høringssvar til «Utredning barnehagestruktur Grimstad kommune 2025».

1. Private barnehager i Grimstad

Private Barnehagers Landsforbund (PBL) lokallag Grimstad representerer hoveddelen av de private barnehagene i kommunen. Vi forvalter et stort ansvar på vegne av barn, foreldre og ansatte. I Grimstad er barnehagetilbudet i all hovedsak bygget på private eiere: rundt 80 prosent av plassene er i private barnehager, mens om lag 20 prosent er kommunale.

Vi stiller oss bak denne utredningen som gir et godt og grundig bilde av dagens situasjon, men vi er undrende til flere av konklusjonene, særlig anbefalingen om å øke andelen kommunale barnehageplasser og bygge nye kommunale barnehager, uten at det samtidig tas et reelt grep om finansieringen av de private barnehagene.

Vårt hovedbudskap er:

- Private barnehager er grunnmuren i barnehagetilbudet i Grimstad.
- Tilskuddet til private barnehager er altfor lavt og kan fort slå sprekker i grunnmuren slik at private barnehager må legge ned.
- Utredningen peker på feil «løsning» når den anbefaler mer kommunal kapasitet i stedet for å sikre bærekraft i hele sektoren.
- Svak økonomi og usikkerhet i private barnehager svekker muligheten for tidlig innsats og barnets beste.

2. Barnehagestrukturen i Grimstad – stor privat andel

Utredningen dokumenterer at Grimstad per 2025 har:

- Total kapasitet på 1 649 plasser (omregnet til standardplasser).
- Kommunal kapasitet på 339 plasser (20 prosent).
- Privat kapasitet på 1 310 plasser (79–80 prosent).

Grimstad er med andre ord en barnehagekommune der private barnehager bærer hovedtyngden av tilbudet. Kommunen er helt avhengig av at de private barnehagene har økonomi til å drive videre, utvikle kvalitet og ta inn nye barn.

Utredningen beskriver samtidig at den høye private andelen gjør kommunen «sårbar». Etter vår vurdering er det ikke eierskapet i seg selv som gjør kommunen sårbar, men de økonomiske rammene kommunen gir til sektoren. Når tilskuddene til private barnehager er blant de laveste i landet (også godt lavere enn våre nabokommuner), og flere barnehager melder om risiko for underskudd og nedleggelse, er det kommunen som skaper sårbarhet – ikke de private aktørene.

3. Økonomi og tilskudd – private barnehager er underfinansiert

Utredningen viser at barnehagesektoren i Grimstad er stor og kostnadskrevende, og at kommunen bruker mindre enn normert nivå på barnehage i KOSTRA. Samtidig står private barnehager for størstedelen av tilbudet. Det gjør det ekstra **alvorlig** at:

- Tilskuddssatsene i Grimstad for 2025 er blant de laveste i landet.
- Tilskuddet ligger under nasjonale satser både for små og store barn.
- Satsene kompenserer ikke fullt ut for lønns- og prisvekst, noe som gir en reell nedgang i driftsmidler og derfor usikker framtid for flere barnehager.
- Selv om alt annet stiger i pris er foreløpige beregninger for 2026 betydelig lavere enn tilskuddene i 2025.

Utredningen beskriver at flere private barnehager i Grimstad har varslet økonomiske underskudd og mulig nedleggelse. Små barnehager er særlig sårbare: nedgang på 2–3 barn kan være nok til at driften går i minus. Samtidig stilles det de samme kravene til kvalitet, bemanning og innhold til private barnehager som til kommunale.

Tilskuddet til private barnehager skal beregnes ut fra gjennomsnittlige driftskostnader i kommunale barnehager. Når kommunen selv legger kostnadsnivået lavt, gir dette direkte utslag i lavere tilskudd til de private. Resultatet er et finansieringssystem som i praksis ikke gjenspeiler reell kostnad ved å drive barnehage med lovpålagt kvalitet.

Vi mener det er et grunnleggende problem at Grimstad kommune:

- Bruker et lavt kommunalt kostnadsnivå som norm.
- Overfører dette til de private barnehagene gjennom lave tilskuddssatser.
- Samtidig forventer at alle barnehager, uavhengig av eierform, skal levere samme kvalitet, bemanning og tidlig innsats.

Dette er ikke likeverdig behandling, det skaper mye usikkerhet, utrygge arbeidsplasser og det er ikke bærekraftig over tid.

4. Tidlig innsats og barnets beste – konsekvenser av svake rammer

Utredningen er tydelig på at barnehagen er en nøkkelarena for tidlig innsats, sosial utjevning og inkludering. Barnehagen møter barna og foreldrene hver eneste dag ved levering og henting. Det er i disse møtene tidlig bekymring fanges opp, relasjoner bygges, og foreldre får støtte i små og store utfordringer.

Samtidig dokumenterer utredningen at:

- Deltakelsen i barnehage i Grimstad er lavere enn landsgjennomsnittet for enkelte grupper.
- Det er særlig press på plasser for de yngste barna.
- Bemanningsnormen ikke oppleves oppfylt gjennom hele dagen.
- Sykefraværet er høyt, og bemanning ved levering/henting er ofte knapp.
- Spesialpedagogiske ressurser må strekkes over mange små enheter.

Dette er forhold som direkte påvirker muligheten for å drive god tidlig innsats:

- Færre voksne på jobb ved levering og henting betyr mindre tid til å se hvert enkelt barn og ta den ekstra praten med foreldre.
- Høyt sykefravær uten vikarer gir barna mindre stabilitet og færre trygge voksne rundt seg.
- Små barnehager uten økonomisk rom for ekstra bemanning får mindre kapasitet til å følge opp barn med særskilte behov.
- Uforutsigbar økonomi gjør det vanskelig å planlegge langsiktig kompetansebygging og målrettede tiltak.

Barnehagens mulighet til å være en arena for tidlig innsats handler derfor ikke bare om gode intensjoner og fine planer, men om konkret økonomi og bemanning i hverdagen. Når kommunen legger til rette for vedvarende underfinansiering av de barnehagene som faktisk møter flertallet av barna i Grimstad, svekkes muligheten for tidlig innsats og barnets beste i praksis.

5. Kapasitet og struktur – feil svar å bygge ned private med nye kommunale bygg

Utredningen viser at:

- Grimstad har god total kapasitet, med 1 649 standardplasser.
- Kommunen oppfyller retten til barnehageplass.
- Det er i perioder ventelister, særlig for barn under tre år, og press i enkelte soner.
- Samtidig brukes ikke all eksisterende kapasitet fullt ut gjennom året.

Det er dermed ikke dekning for å si at Grimstad har et generelt kapasitetsproblem. Utfordringen ligger i fordeling, alderssammensetning, sesongvariasjoner og hvordan kommunen bruker kapasiteten som allerede finnes.

Likevel anbefaler utredningen å:

- Øke andelen kommunale barnehageplasser.
- Bygge en ny stor kommunal barnehage i sone øst.
- Vurdere ny kommunal barnehage i sone vest.
- Med en investeringsramme på 60–100 millioner kroner per ny barnehage.

Vi mener dette er feil prioritering nå. Å bygge opp mer kommunal kapasitet, samtidig som tilskuddene til private barnehager holdes nede, vil få **tre alvorlige konsekvenser**:

1. Private barnehager taper barn og inntekter, i en situasjon der de allerede er økonomisk presset.
2. Økt risiko for nedleggelser og salg, særlig av små og profilerte barnehager.
3. Foreldre og barn kan oppleve brudd i relasjoner, utrygghet og færre valgmuligheter.

I praksis innebærer dette at kommunen bruker store summer på å bygge nye bygg, samtidig som man lar eksisterende barnehager – som allerede er finansiert og etablert – forvitte økonomisk. Det er verken god ressursbruk eller god barnehagepolitikk.

6. Våre forslag til endringer

For å ivareta barn, foreldre og ansatte – og sikre en bærekraftig barnehagesektor i Grimstad – foreslår PBL lokallag Grimstad at kommunen:

1. Setter på pause nye kommunale barnehageprosjekter
 - Utsett beslutninger om nye kommunale barnehager i sone øst og vest.
 - Prioriter å sikre forsvarlig drift og kvalitet i eksisterende barnehager før det bygges nytt.
2. Legger reelle kommunale kostnader til grunn for tilskudd
 - Sikre at tilskuddsnivået i Grimstad ikke legger seg varig under nasjonale satser.
3. Styrker økonomien for å muliggjøre tidlig innsats i hele sektoren
 - Sørg for at tilskuddssatsene fullt ut kompenserer for lønns- og prisvekst.
 - Gi barnehagene økonomisk handlingsrom til å ha nok ansatte på jobb ved levering og henting, og til å følge opp barn med særskilte behov.
4. Bruker hele barnehagesektoren som ressurs
 - Bruk både kommunale og private barnehager aktivt i arbeidet med tidlig innsats og inkluderende praksis.
 - Legg til rette for stabile, forutsigbare rammer for alle barnehager, slik at innsats for de yngste barna kan planlegges og gjennomføres over tid.
5. Involverer private barnehager som likeverdige samarbeidspartnere
 - Inkluder private barnehager tidlig i prosesser som gjelder struktur, investeringer og beredskap.

Når dette er sagt, så setter vi pris på de faste møtepunktene for dialog mellom kommunen og private barnehager/eiere der vi kan drøfte bl. økonomi og kvalitet sammen.

7. Avslutning

Grimstad kommune har et mangfoldig barnehage tilbud med høy andel private barnehager. Disse barnehagene har i mange år tatt et stort ansvar for å gi barn i Grimstad en trygg hverdag, godt pedagogisk innhold og tidlig hjelp når noe skurrer.

Utredningen beskriver barnehagens betydning for tidlig innsats og barnets beste på en god måte. Likevel peker den på økt kommunal andel og nye store investeringer som hoved løsning, i stedet for å starte der utfordringen faktisk ligger: for lave tilskudd og svake rammer for de barnehagene som allerede finnes.

Vi mener tiden nå er inne for å:

- styrke, ikke svekke, de private barnehagene som utgjør hoveddelen av tilbudet i Grimstad
- sikre økonomiske rammer som gjør tidlig innsats mulig i praksis
- bruke eksisterende kapasitet bedre før man bygger nytt.

PBL lokallag Grimstad bidrar gjerne videre i dialogen om en barnehagestruktur som er økonomisk forsvarlig, pedagogisk god og til barnas beste – i både private og kommunale barnehager.

Med vennlig hilsen

Private Barnehagers Landsforbund (PBL)
Lokallag Grimstad